

Cestovní zpráva ze zahraniční služební cesty

Název zahraniční akce: IMPEL-TFS NCP Meeting & IMPEL Waste & TFS Conference
Pořadatel: IMPEL
Účastník: Ing. Martin Zemek, Ph.D., vedoucí OOH ŘDT ČIŽP, člen řídicí skupiny IMPEL Waste & TFS, vedoucí projektu NCP
Místo konání: Brusel, Belgie
Termín konání: 7. - 9. 10. 2025

Anotace:

Setkání národních kontaktních míst (NCP) a konference IMPEL Waste/TFS Environmentální kriminalita – „*Turning up the heat*“. Hlavním tématem byly projektové výzvy v rámci IMPEL a dále témata spojená s kriminalitou v oblasti nakládání s odpady, transfer informací o přeshraničním pohybu odpadů mezi EU a dalšími zeměmi, legislativa EU a nové povinnosti spojené s přeshraniční přepravou odpadů a diskuse těchto témat. Účast na obou akcích přinesla cenné poznatky o aktuálních trendech v oblasti environmentálního práva, přeshraniční přepravy odpadu a boje proti environmentální kriminalitě. Byla navázána nebo prohloubena spolupráce s partnery z členských států i třetích zemí. Konference se účastnili i zástupce MŽP a vrchního státního zastupitelství.

Podrobný popis průběhu a výsledků cesty:

1. IMPEL-TFS NCP Meeting (7. října 2025, dopoledne)

Setkání národních kontaktních míst (NCP) proběhlo formou terénní exkurze do centra Spullenhulp / Les Petits Riens v Anderlechtu. Jedná se o sociální podnik zaměřený na opětovné využití odpadu (především textil a elektroodpad), jehož výnosy podporují boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení v Belgii. Má tradici více než 80 let. Samotné třídění textilu manuálně zajišťuje cca 80 pracovníků na specializované třídící lince. Svoz je zajišťován ze 735 kontejnerů, ročně se sesbírá 7370 textilního odpadu. Smyslem je především vytrídít oblečení i obuv do vlastních secondhandů nebo je realizován prodej secondhandu do dalších zemí (např. Kamerun). Zbytkový textil se zpracovává energeticky, část se vyváží k recyklaci (Pákistán). Dále byl představen systém opětovného použití, oprav a školicí středisko pro opětovné použití elektrozařízení. Exkurze poskytla praktický pohled na třídění a přípravu odpadu k opětovnému využití, ekonomiku (náklady na třídění). Zejm. ekonomická stránka věci je v současnosti největším problémem (náklady cca 2,5 EUR/kg textilu), kdy se čím dál obtížněji daří konkurovat levnější „nové“ módě především z asijských e-shopů. Bude nutná finanční podpora v rámci EPR systémů (zejm. likvidace odpadu).

2. IMPEL Waste & TFS Conference (7. – 9. října 2025)

Den 1

7. října (odpoledne)

- Zahájení konference a přivítání zástupci IMPEL a regionálních orgánů
- Prezentace výsledků projektů IMPEL Waste & TFS za období 2022–2024 a stručné informace k novým projektům
 - Strategické portfolio IMPEL Waste/TFS – konference, NCP setkání
 - Oběhové hospodářství – prezentace výsledků projektů – praktické návody z hlediska povolení i vymáhání. Různé materiály ohledně WFD, konce odpadu apod. Dále byly zpracovány návody na plánování inspekcí, kontroly skládek pro vedlejší produkty, spalovny (*BAT conclusions*). Témata pro roky 2025-2027: nové obchodní modely (*reuse*), *Risk based* inspekční plány, konec odpadů pro plasty a BRO textil, trénink, umělá inteligence
 - Prezentace k projektu Ship Recycling – projekt, který navázal spolupráci s mnoha organizacemi (Interpol, OLAF, EMPACT, EC, ENPE...) - příklady, kdy se aplikuje SRR a WSR zejm. podle vlajky loď (v případě vlajky EU se neuplatňuje WSR)
 - SWEAP project/Enforcement Actions – společné inspekce a výměna informací a dat
 - Plastic Waste Project – výsledky projektu zaměřeného na nové kódy plastového odpadu, guidance, webináře, spolupráce. Naváže se novým projektem na plastový odpad z hlediska exportu (od 21. listopadu 2026 zákaz vývozu plastového odpadu, očekává se možný vývoz v režimu „konce odpadu“ z EU).
- BRSS – Update Basel Convention, Rotterdam, Stockholm – strategické záležitosti
 - Technické návody – POPs – adoptováno, další k rozpracování autobaterie, baterie, pneumatiky, Hg odpad
 - Plasty – bude zpráva k implementaci a dopadům
 - Elektronizace přepravy v rámci BÚ
 - E-waste – probíhá update 11 technických návodů v návaznosti na *e-waste ammendment* – smyslem je identifikovat, jaké odpady jsou zahrnuty v rámci nových kódů
 - Spolupráce s celníky – nové HS kódy – např. strusky, popílky apod.
- IRI – procesní nástroj a možnost pro organizace – nástroj nabízí IMPEL svým partnerům – Posouzení procesů v rámci úřadů a porovnání s jinými organizacemi, doporučení a jejich implementace.
- OLAF – téma přeshraniční pohyb odpadů a trestná činnost – Jak OLAF pracuje. Analytické nástroje, monitoring aktivit. Spolupráce s národními kontakty je klíčová.

Den 2

8. října

- Aktuality od Evropské komise (DG ENV)
 - WSR (EU) 2024/1157 – od 21. 5. 2026 začne platit nejvíce ustanovení WSR, vč. DIWASS
 - Klíčová data:
 - 20. května 2024: Nařízení (EU) 2024/1157 oficiálně vstoupilo v platnost
 - 1. ledna 2025: Vstoupila v platnost nová pravidla EU pro klasifikaci a přepravu elektronického odpadu (e-odpadu) podle položek A1181/Y49
 - 21. května 2026: Většina nových ustanovení nařízení vstoupí v platnost
 - Digitální sledování: Nový elektronický systém EU pro předkládání a výměnu informací o přepravě odpadů, DIWASS, se stane povinným. DIWASS – 2. 7. 2025 byl vydán *Implementing Act*
 - Vývoz plastového odpadu: Vývoz veškerého plastového odpadu (včetně čistého, nebezpečného odpadu klasifikovaného jako B3011) do všech zemí mimo EU podléhá „postupu předchozího oznámení a souhlasu“
 - 21. listopadu 2026: Vstoupí v platnost úplný zákaz vývozu veškerého plastového odpadu z EU do zemí, které nejsou členy OECD
 - 21. listopadu 2026: Komise by měla zveřejnit první seznam zemí, které nejsou členy OECD a které jsou oprávněny přijímat nezávadný odpad z EU, a to na základě žádostí podaných v roce 2025
 - 21. května 2027: Na země, které nejsou členy OECD, se vztahují nová pravidla pro vývoz nezávadného odpadu zařazeného na „zelený seznam“. Vývoz bude zakázán, pokud země určení není na seznamu schváleném Evropskou komisí
 - 21. května 2027: V případě vývozu odpadů do zemí OECD musí vývozci zajistit, aby zařízení prošla nezávislými audity, které prokážou, že nakládají s odpady způsobem šetrným k životnímu prostředí
 - 21. května 2029: Zákaz vývozu plastových odpadů do zemí, které nejsou členy OECD, může být zrušen pro některé země, které podaly žádost Evropské komisi a prokázaly svou schopnost nakládat s odpady udržitelným způsobem
 - Zelené odpady – EK spustila konzultace pro intra EU pohyb – např. do konce roku 2026 *e-waste* pohyb v rámci EU na základě zeleného seznamu. Hledají se možnosti pro druhy *e-waste*, který by se i nadále pohyboval v rámci EU v režimu zeleného seznamu
 - Baterie – klasifikace – nově jako nebezpečný odpad vč. odpadu, který vzniká ze zpracování – tzn. zákaz vývozu atd.
 - ELVs (autovraky) – nové Nařízení – adaptace předpoklad na konci roku 2025, měl by se omezit vývoz z EU
 - Textil – revize WFD (+ potravinový odpad) - zavedení EPR systému
 - Konec odpadu a vedlejší produkty – centrum JRC Sevilla: příprava kritérií textil + stavební odpady

- Obaly – požadavky na obsah recyklátu
- WEEE (elektroodpad) – cíle sběru – cca 46 % WEEE není sebráno, není dostatečný dozor, nekonzistentní implementace a standardy pro zpracování
- Kaly – nutný update – skupina polutantů se možná rozšíří, jedná se o starší legislativu, je nutná revize, zohlednit využití nutrientů a energetické využití
- DIWASS – dne 2. července 2025 přijala Evropská komise prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/1290. Tento akt stanoví technické a procedurální požadavky na nový digitální systém pro přepravu odpadů (DIWASS), centrální platformu pro elektronické předkládání a výměnu informací o přepravě odpadů. DIWASS je klíčovou součástí nového nařízení o přepravě odpadů (nařízení (EU) 2024/1157), jehož cílem je zlepšit monitorování a vymáhání vývozu odpadů

Klíčová ustanovení prováděcího nařízení DIWASS:

- Povinná digitalizace: Od 21. května 2026 bude DIWASS povinný pro veškerou přepravu odpadů v rámci EU. Nahradí současný papírový systém jak pro oznámené odpady (žlutý seznam), tak pro odpady ze zeleného seznamu (nebezpečné odpady). Systém zavádí nové požadavky na přístup uživatelů, ověřování a dlouhodobé ukládání dat. Umožní efektivnější sledování přepravy v reálném čase, (zvýší transparentnost a možnosti vymáhání).
 - DIWASS: zahrnuje všechny přepravy týkající se přepravy z/do/mezi/tranzit EU
 - Centrální systém a interoperabilita: DIWASS bude sloužit jako centrální uzel pro všechny informace o přepravě odpadů. Je navržen tak, aby byl interoperabilní se softwarem a systémy používanými jak vnitrostátními orgány, tak hospodářskými subjekty.
 - Přístup pro společnosti mimo EU: Dosah systému přesahuje hranice EU. Společnosti mimo EU, které přepravují odpad do nebo z bloku, se budou muset zaregistrovat, aby mohly platformu používat.
 - Dokumentace a školení: Evropská komise zveřejní technickou dokumentaci a pokyny pro uživatele do konce roku 2025. Školení pro vnitrostátní orgány jsou naplánována na konec roku 2025.
 - Obavy průmyslu: Ačkoli sdružení jako EuRIC vítají posun směrem k digitalizaci, vyjádřily obavy ohledně krátké lhůty pro zavedení, vzhledem k tomu, že systém musí být plně funkční do května 2026. Vyzvaly k větší jasnosti a přístupu k testovacím prostředím.
- Aktuality partnerských sítí (ENPE, EUFJE, EnviCrimenet)
 - EUFJE – update, síť soudců, projekt BIOVAL
 - ENPE – update o projektu a za ČR prezentován trestní případ nelegálního nakládání s odpadem bílého fosforu
 - EnviCrimeNet – update projektu, CZ se neúčastní
 - Aktualizace asijské sítě pro prevenci nelegálního přeshraničního pohybu
 - Výsledky průzkumu týkající se národní legislativy

- Výsledky vlivu zákazu dovozu plastu na jiné země (Malajsie, Vietnam, Thajsko, Indonésie)
- Průzkum ohledně notifikací Y48 (plasty)
- Průzkum z hlediska klasifikace PET lahve, „flaků“ (flakes/vločky) – není stejný přístup
- UNODC – Unwaste project – informace k ukončenému projektu týkajícího se asijských zemí a ilegální přepravy odpadu.
Zajímavé z hlediska cílových zemí:
 - Thajsko – zákaz dovozu plastu, kritéria na papír (2-3% kontaminace). Solární panely (min. 70% funkcionality) u použitých panelů
 - Indonésie – nedávají žádné nové licence pro dovoz plastů
 - Malajsie – *guidance* na dovoz platů, *ban* na dovoz ze zemí mimo Basilejskou úmluvu, bankovní garance, zavřelo se mnoho „recyklátorů“
 - Vietnam – složitá administrativní situace, obecně rozlišují *scrap* (může být dovážen, lze využít) a *waste* (nelze dovážet).
- Trendy: použité EV baterie, pneumatiky, textil (zákazy), další možné zákazy dovozu odpadu jsou zvažovány
- End of Waste Database – projekt IMPEL
 - Různé přístupy v EU ke „konci odpadu“ – na základě souhlasu, *self-assessment* operátora, nebo na základě zvláštního rozhodnutí
 - Databáze – jako nástroj k plnění článku 6 WFD – dobrovolná databáze
 - Zatím není veřejně přístupná online
 - Databázi plní příslušné úřady
- WCO – update Operation Demeter – kontrolní celní akce na odpady (celosvětová) rozšířeno na látky pod Montralským protokolem
 - Nejvíce se zadrželo (počty případů): E-waste, plasty, kovy, ELVs, Textil, Rubber
 - Z hlediska množství nejvíce plasty
 - Z hlediska země původu nejvíce Evropa, z hlediska destinace zemí nejvíce Asie + Afrika
 - Pákistán by nově mohl být zařazen do operace Demeter
 - Operace Demeter 11 již začala a zaměří se opět na odpady, zejm. plasty atd. Mělo by se rozsahem jednat o největší akci v rámci Demeter, Evropa - 43 zemí.
- Prezentace národních případových studií a dobré praxe v oblasti recyklace plastů
- Představení výsledků dotazníku NCP – DIWASS
- Diskuse o změnách v oblasti klasifikací WEEE – dotazník NCP zaměřený na elektromotory a kompresory z lednic – majorita zemí klasifikuje tyto odpady jako GC010 (pro pohyb v rámci EU), Y49 (pro účely vývozu, vývoz do zemí mimo OECD je tak zakázán – např. Pákistán, Indie, kam směřuje majorita těchto elektrokomponent). Tato pravidla se patrně obcházejí nevhodnou klasifikací jako směs železných a neželezných kovů B1010, byly

zmíněny případy zadržených zásilek. Jako možnost se uvádí drcení a úprava těchto odpadů a jejich následný vývoz (při splnění požadavku na čistotu materiálu) jako směs B1010.

Den 3

9. října

- Příspěvky zástupců průmyslu a veřejného sektoru (EERA/EBRA, Valipac, DENUO, AGORIA)
 - Diskuse o vývoji v oblasti vývozu pneumatik, elektroniky a auditu recyklačních zařízení mimo EU z pohledu recyklátorů, vítají důsledné vymáhání EU legislativy (nelegální vývozy WEEE, autovraků apod. únik surovin z EU)
 - Byla zmíněna potřeba dodržovat ESM (čl. 49 nařízení WSR) – zjevně nižší standardy, ale obtížně se kontroluje (EU reakce jsou audity, nicméně ty nemají jasnou strukturu a je obava, že nebudou vypovídající)
 - EERA (elektro zpracovatelé), EBRA (baterie)
 - Klasifikace – pracují stále na *guidance* ke klasifikaci WEEE
 - Problém *pervasive electronic* – jsou v oblečení, prstenech, rukavicích. Nejsou často registrováni jako výrobci EEZ, baterií (internet of things). Není možná recyklace.
 - Baterie – nové kódy – zpracovatelé budou mít i svůj kód pro mix baterií. *Black mass* – není produkt, nikdy nebyl produkt – má to každá baterie. Výkup provádí např. Singapur (obsah kovů k recyklaci), podle sdružení nelegálně jako produkt, obchází se tím legislativa WSR. Existují i zpracovatelé v EU (Bulharsko, Francie, Finsko, Německo). EUCOBAT/EBRA – připravuje projekt – mapa zpracovatelů – realistická mapa ověřených zpracovatelů baterií (bude k dispozici veřejně).
 - Požáry lithiových baterií – na denní bázi. Čím dále více baterií. [Industry guidance for collecting, handling, and treating batteries](#) – k dispozici ke stažení na webu.
 - EPR Packing Valipac – audit exportů
 - Zaměřují se pouze na C/I obaly (komerční/průmyslové), nedělají spotřebitelské obaly. Spolupráce s obchodníkem. Vyváží se masivně z EU, jelikož je to levnější než přepravovat ke zpracování v rámci EU (levná námořní doprava – blízkost přístavů).
 - Obávají se zákazu vývozu plastů (např. tzv. *woven plastic*) – vše se zpracovává v Asii a není alternativa v OECD/EU.
 - Auditují si zpracovatele. Specifická kritéria auditu, detailní a mají zkušenosti. Upozorňují na problémy auditů v roce 2027, mohou být zcela formální, nepostihovat skutečné problémy, auditem mohou projít i nevhodní zpracovatelé, audity budou vzájemně neporovnatelné. Je nutný jeden unikátní, harmonizovaný proces. Náklady cca 3000 EUR/audit.
 - Denuo – asociace zpracovatelů a odpadového sektoru, nezahrnuje komunální služby, 200 firem
 - Cítí zpomalení ekonomiky. Opět zmínili Draghiho zprávu (2024). Potřebují EU scale. Více *pre-consented* zařízení. Nárůst notifikací.

- End of Waste problémy, dělají se zákazy namísto podpory recyklace
- Málo důvěry, vnímají nedostatek vymáhání, černí pasažéři (recyklátoři) – nedostatečně se vymáhá (Belgie), více výměny informací mezi autoritami a asociacemi
- Agoria – EEE + WEEE asociace
 - Zaměření na kovy – Li, Ni, AL, Cu, Zn ale specifické (Ge, Co)
 - Asie – platí více než jiné země za kovy (víc, než je běžná cena v EU), nicméně nedostatečné standardy zpracování mimo EU
 - Např. 300 000 „ojetých“ aut se vyváží ročně do Afriky (Antverpy)
- Odpadní pneumatiky a vývozy z UK – pohled a zjištění EPA
 - Masivní vývoz z UK do Indie – až 80 % pneumatik se vyváží do Indie, ovšem často nekončí tam, kde měly dle dokumentace (koncovky jsou často nelegální nebo nevhodné pyrolýzy). Po vylodění si pneumatiky okamžitě rozebírají drobní odběratelé – ztráta kontroly nad toky.
 - V Indii existují legální pyrolýzy, ale ty zpracovávají patrně pouze pneumatiky z domácí produkce (zákaz dovozu). Indie připravuje EPR pro pneumatiky.
 - EPA na svých webových stránkách poskytuje kompletní *review* pro odpadní pneumatiky a export zaměřený na kontrolu toku pneumatik. Od 1. 10. 2025 mají vývozci povinnost kontroly zařízení, hmotnosti, kontroly toku.

Cestovní zpráva předložena dne: 22. 10. 2025

Zpracoval: Ing. Martin Zemek, Ph.D., vedoucí Oddělení odpadového hospodářství ČIŽP

Schválil: RNDr. Oldřich Jarolím, ředitel Odboru technické ochrany životního prostředí a integrované prevence ČIŽP